

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Mislimo po številkah.

VII.

„Kdor našo zdajšnjo človeško družbo brez predsodka pogleda — piše nemški človekoljub — mora priznati, da je ta družba hudo bolna. Velikanska nasprotja mej bogatvom in revno, brezmejno obilnostjo in brezmejno revščino, mej breztrudnim uživanjem zraven najtrdnjše delo, mej izobraženostjo in vedo ter neomiko in največjo nevednostjo, mej največjim človekoljubjem in najglobokejšo zavrženostjo — značijo našo zdajšnjo družbo, ki v velikosti in nasprotstvu prejšnje čase političnega in gospodarskega robovanja še nadkričuje. Dan za dnevom vidimo iz teh nasprotij nastajajoče se žalostne dogodjaje se pred našimi očmi odpletavati in nismo v stanu zaprečiti njih strašne ponovitve, komaj da imamo čas za nekaj usmiljenja. Dan za dnevom vidimo umirati ljudi, hitro ali počasi, vsled pomanjkanja za življenje najpotrebnejšega, ko na drugi strani druge vsled prevelike obilnosti in razkošja ista smrt zadeva. Če naša velika mesta, naše bogate okraje fabrik prehodimo, vidimo pri vsaki stopinji, kako se zraven največjega bogastva največja revščina skriva, kako zraven preobloženih miz in presitih želodcev glad in skrb veliko onih, ki so to bogastvo stvoriti pomagali, tiho trpi, ali kako na stopnjicah onih palač, ki bi lahko stotine ljudi v zdravih prostorih prenočiti zamogle, zmrzujoči proletarec pod prostim nebom spi, ali z jednacimi reveži v nezdravih tesnih prostorih tesno jeden pri družem prenočeva. Ali kako mrz raztrganega ubožca stiska, dasi v velikih magacinih kupi tople obleke za istega pripravljeni stojijo, ki jih kupiti zamore; ali če množica lačnih otrok z hlastnim očesom pred svitlimi okni razpostavljena slastna jedila pogledava; ali če cele trume ljudi nekaterih okrajev, ali je tična dekleta, žene noč in dan delati morajo za mezde, s katerimi se komaj smrti od gladu rešiti zamorejo.“ —

Torej barbarstvo sredi velike omike, velikanskega napredka v proizvodnji človeku za življenje potrebnih reči. Torej razdelitev teh premoženjskih stvari ni prav urejena, majhno število ljudi ima preveč, velika ostala množica premalo tega, kar je treba k življenju v zdajšnjih časih. Vse človek premore, zakaj bi ne premogel pravične razdelitve premoženja napraviti! Vprašanje je, če zamore človek uravnava premoženjskih vprašanj tako napraviti, kakor bi to šlo po zahtevih pravičnosti, človekoljubja. To vprašanje nas vodi v ono vedo, ki je zdaj zraven tehničnih ved najvažnejša, veda o življenju človeške družbe, o socializmu. Jeden teh naukov o življenju človeške družbe uči, da je naravni zakon, da

močnejša žival slabšo zmore, močnejši človek slabjšega in da ta zmagovalec zmagovanega ali spêče in sne, ali ga kot roba, služabnika ima. Močnejši narodi podjarmijo slabotne in jih sužne delajo, katerim vsa težka dela natrpajo in ko taka dva naroda skupno živeti začneta, nastane to, kar zovemo državno življenje. Gospodujoči narod razdeli dela, razdeli zemljo, kakor sam hoče, pusti pri življenju iste, katere on hoče, olajša, oteži dela podvrženim kakor on hoče. Tako so nastale vse države starega, zgodovinsko znanega nam veka in tako noveše države.

Zmagovalci držijo vkup, oni se čutijo mej sabo v sorodu in vse kar k tej žlahti ne spada, jim je tuje, do teh tujih nimajo usmiljenja; vsa trda, gnusna dela jim natrpajo. Tako se potem razdeli delo v taki družbi. Če bi pravičnost, človekoljubje imelo kaj govoriti, bi se delo drugače razdelilo, ali ljubezen do samega sebe in sovraštvo vsega tujega tako družbo mogoče dela, drugače bi kmalo razpala, ker nobeden ne bi rad težkih, gnusnih del opravljal. Na tak način je narava sama skrbela po različnosti posameznih človeških družb, ki so jedna na drugo v njihovem življenju na zemlji trčile, da je nastalo gospodstvo nekaterih močnih nad družimi. Vzemimo, da so tako združene družbe podvrgle še več drugih. Iz zmagovanih se je zopet napravilo več službujočih ljudi. Isti, ki so bili prvi zmagovalci, so za to skrbeli, da so, dasi še v manjšini, si vzeli za-se najlepše kose one zemlje, ki so jo zmagani imeli, ali vso in zmagane le kot robove na njej delati pustili, oni so se obdali z močno vojsko, s katero so lahko vsak čas udarili po puntarjih, oni so delili pravico po svoje mej pravdarji in tako navadili zmagane počasi na mirno življenje in delo. Ti zmagani so sicer morali delati za gospodujoče ljudi, ali ti so jim na drugi strani toliko udobnosti dali, da so, kakor že, živeli. Napravilo, uživalo se je neko redno življenje. Na tak način je bilo mogoče redno delo teh družeb in v tem delu napredovanje v tem, kar zovemo omiko, kulturo. Tak razvoj nahajamo mej Grki in Rimljani starega veka, istega nas zgodovina uči v srednjem veku. Tako si razločiti imamo tlako in desetino prejšnjega stoletja.

Počasi se zgubi razloček prvega uravnanja in gospodujoči ljudje kake države se v jeziku navadno popolnoma zjednačijo s podložnimi, le v tem pa ostaja razlika, da podložne izcerpljujejo. Glavna podlaga tega njihovega gospodstva je potem njih večje premoženje. Pa ne samo s silo se pride do gospodstva. Pridejo ljudje, ki razne stvari v zameno, v nakup ponujajo, katere so kaki družbi potrebna in katere si ista sama ne more še napraviti. Ti trgovci, obrtniki po-

stanejo bogati in prejšnji gospodarji jim dajejo posebne pravice, posojajo jim ti trgovci tudi, kar se zove denar. — Kmečki delavec je gospodarje zemlje obogatel, ti začnejo bolj razkošno živeti, si življenje lepše uravnava, kmet ne more vsega orodja sam napraviti in tako nastane trgovec, obrtnik. Jeden družega privabi in sčasom tudi ti postanejo udje gospodujoče stranke in izcerpljujejo delavce. Vzamejo mej se ljudi iz kmetij in tudi iz gospodujočih ljudi in vtaborijo se v mestih, ali tudi ti se ločijo, kakor bi bili druge, boljše krvi, od robujočega kmeta. Tudi ti nič iz ljubezni do svojega bližnjega ne storijo; kmet jim je tujec, štejejo se bolj v žlahto z gospodo. In ta lastnost jih dela nečloveške proti onim, ki jih tujce mislijo in jim je malo mari, kako ti, ali dobro ali slabo živijo. Iz tako različnih ljudi in družeb je obstajala vsa zgodovinsko znana človeška družba in ta različnost poizroči to, kar zovemo življenje človeške družbe in to je večno gospodstvo močnejših in robovanje slabjših slojev. Boj za to gospodstvo, za to izcerpljenje je glavni nagon vsega tega društvovanja v državnem življenju, t. j. ko več različnih narodov z lepa ali silo se v jedno skupnost združi.

Iz tega se pa vidi, da to življenje nikdar ni brez boja. Z bojem se začne in zmagovalci morajo tudi v časih miru oprezni biti, da ne pridejo ob gospodstvo. Da se ravnotežje zdrži, v tem obstoji vsa spretnost vladanja gospodujočih slojev. Vidi se pa tudi iz tega, da manjšina večino vlada, pod gospodstvom drži. Manjšina ne bi mogla za kako gospodujočo večino delati. Sicer si pa je manjšina prisvojila vse premoženjske stvari in posebno zemljo. Kakor sem v prvem članku dokazal, je to gospodarenje po manjšini tudi še v našem času lahko mogoče. Izjemo dela morda naselitev Evropejcev v Ameriki! — Ali tudi tam vidimo, kako močnejši Evropejci slabotnega prvotnega Amerikanca podvrže, kako Angleška svojo vladno organizacijo, uravnava v Ameriki vtemelji. Friderik Ratzel, jeden znamenitih narodovopiscev, pravi: Koncesijo za podjarmljenje Virginije dobila je od angleške vlade neka londonska družba, ki se je začetkoma le s trgovino, ribarstvom in pridobivanjem polja bavila. Posedli so ti ljudje počasi v imenu angleškega kralja ameriške kraje in tako postali mirnim, pa tudi silnim potom gospodarji Amerike. Ko niso dosti Indijancev za delo imeli, nakupili so si zamorce v Afriki. Dosti je prišlo iz Evrope ljudi brez premoženja, ki so se bogatim Angležem na milost in nemilost udati morali. Tako je ta manjšina postala gospodujoča.

Ivan Durak.

(Povest. Ruski spisal Lev Tolstoj.)

III.

Vso praho je preoral Ivan, le majhen košček je še ostal. Drugega dne je pričel, da bi dokončal. Še ga je bolelo od prejšnjega dne, toda delo je bilo nujno; zatoraj je vzel plug in se odpravil na polje. Komaj je napravil jedno brazdo, kar obtiči lemež pod neko korenino, tako da ni mogel naprej! Toda bila ni korenina, ampak mali hudobec, ki se je obesil za lemež in ga zadrževal. To je vendar čudno, misli Ivan, nikoli ni bilo tukaj korenin in sedaj je nenkrat tukaj. Seže z roko v brazdo, čuti nekaj mehkega in izvleče na dan. Črno je kakor korenina; in glej, kako ti caplja! Glej ga, živega majhnega hudiča! Poglejte, reče Ivan, kakšna grdoba! Prime ga za nogo in mahne, da bi ga razbil o plugu, hudiček pa je začel kričati: Nikar me ne ubiti, storim za te, kar hočeš, kaj pa hočeš da za-te storim? Le povej, kaj hočeš.

Ivan se popraska po ušesi. Trebuh me boli, reče, mi moreš pomagati?

Morem, odgovori hudiček. No, ozdravi me tedaj.

Na to se pripogne hudobec k brazdi, grebe nekaj časa s kremplji, potem potegne na tri dele razcepljeno korenino iz zemlje in jo poda Ivanu.

Kdor požre to korenino, ozdravi takoj, reče hudobec Ivanu. Ivan vzame korenino, odtrga jeden del in ga pogoltne. Takoj preminejo bolečine.

Spusti me sedaj, prosi hudobec, skočil bom v zemljo in ne pridem nikoli več nazaj.

Nu, naj bo, reče Ivan, z Bogom! In kakor hitro je izgovoril Ivan „z Bogom“, skočil je hudobec pod zemljo, kakor pade kamen v vodo, samo luknja se je videla.

Ivan pa je vtaknil ostala dela korenine v kapo ter prašil, dokler je bilo kaj. Potem je obrnil plug in se odpravil domov. Odpreže konje in stopi v sobo in glej, starši brat, Semjon — vojak, sedi s svojo ženo pri mizi in večerja ž njo. Vzeli so mu posestvo in ušel jim je iz ječe in pribežal k očetu.

Ko zagleda Semjon Ivana, pove mu, da je pribežal k njemu in misli pri njem ostati. Preživi naju z ženo, dokler ne dobim nove službe.

Bodisi, reče Ivan. Hotel je sestri Ivan na klop, pa plemenita žena ovoha, da smrdi in reče svojemu možu: Jaz ne morem s smradljivim kmetom pri isti mizi jesti. Semjon — vojak pa reče Ivanu: Moja žena pravi, da smrdiš, lahko bi obedoval v veži.

Zastran mene, reče Ivan, jaz moram tako iti v hlev, krmit kobilu. Vzame kruha, kapo in odide v konjak.

Politični pregled.

Delegaciji se snideta dne 9. t. m. v Budimpešti. Slovenski delegat je posl. Pogačnik. Delegaciji imata nalogo, dovoliti potrebščine za skupne zadeve in določiti, koliko ima k skupnim potrebščinam plačati vsaka drž. polovica. Ker negotoba z Ogersko še ni obnovljena, bodeta delegaciji dovolili več sto milijonov gld., ne da bi vedeli, koliko plača vsaka državna polovica. To je popolnoma nezakonito in protiustavno.

Državni zbor je od 20. aprila do 7. maja zboroval, a koristnega ni v tem času mogel

prav nič storiti, potratil je dragi čas z nagajivnimi predlogi nemških strank, katere nečejo pripustiti, da bi državni zbor kaj storil, dokler vlada ne prekliče jezikovnih naredb ali, bolje rečeno, dokler ne da vse oblasti v državi Nemcem. Najprej je moral državni zbor razpravljati o predlogih, da se obtoži bivše Badenijevo ministerstvo. Ta predlog je bil vsled izdajstva nemških klerikalcev vzprejet, a posledic ne bo imel, ker za njega končno vzprejetje je treba dvetretjinske večine, katere pa ne bo nikdar dobiti. Potem se je mnogo časa razpravljalo o raznih predlogih glede uredbe jezikovnega vprašanja. Ta razprava, v katero je posegel tudi slovenski poslanec dr. Gregorec, še ni končana. Nje izid bo, da se izvoli poseben odsek, v katerem se bodo stranke dogovarjale o uredbi jezikovnega vprašanja. Dogovorile se seveda ne bodo nikdar, a vladi na tem tudi nič ni, ker hoče samo doseči, da bi drž. zbor dovolil začasni proračun in se začel baviti s predlogami o negotobi.

Prvi maj, praznik socijalnih demokratov, se je letos popolnoma mirno praznoval, samo na Ogerskem je v nekaterih krajih prišlo do krvavih bojov mej socijalnimi demokrati in mej orožniki. Kakor se kaže, so se delavci že precej naveličali te brezpomembne demonstracije.

Revolucija v Italiji. Grozna revščina, katera vlada na Laškem, je bila že večkrat uzrok velikim puntom in krvavim izgredom, toda take revolucije kakor zdaj, še ni bilo izza l. 1848. V srednji in v južni Italiji se je sestradano ljudstvo v raznih mestih dvignilo. Napadlo je mestne hiše in je požgalo, napadlo je razne prodajalne, posebno prodajalne z živili in vse pobralo in poropalo. Ljudje so kakor besni in bi najraje vse požgali. Vlada postopa seveda z največjo brezobzirnostjo. Vojaštvo strelja pri najmanjši priliki, tako da je bilo že več sto ljudij ubitih. Da se zniža cena živilom, je vlada sicer odpravila pobiranje carine na žito, a vzlic temu se panti ponavljajo.

Vojska mej Špansko in mej Zedinjenimi državami ameriškimi. Po dolgih pripravah so Amerikanci pozvali Špansko, naj zapusti otok Kubo in naj prizna njega neodvisnost. Španjci se tej zahtevi niso udali in začela se je vojna. Amerikanci so zbrali svoje ladje pred Kubo, kjer pa še ni prišlo do nobenega boja, drugo brodovje pa so poslali proti španskim otokom Filipine v Aziji. Pri Filipinah in sicer v pristanu glavnega mesta Manile, je prišlo 1. maja do bitke, v kateri je bilo špansko brodovje popolnoma pobito. Dve španski ladji sta zgoreli, jedna se je razletela, druge pa so Španjci sami potopili, da jih ne dobe Amerikanci. Ta nesreča je na Španskem prouzročila revolucijo. V mnogih krajih so se primerili panti, tako da je vlada razglasila obsedno stanje za vso državo. Vzlic temu narašča revolucija in že zdaj se lahko reče, da bo morala kraljica, ki vlada v imeni njenega nedoletnega sina, pobegniti. Španska se Amerikancev ne ubrani. Uprla se je Amerikancem, da reši Kubo, vedoč, da pride do revolucije, če ta otok izgubi, a zdaj ima revolucijo in Kube tudi ne obdrži. —

V daljni Aziji, kjer so si velesile začele razdeljevati trhleno Kitajsko, utegne kmalu priti do nevarnega navskrižja mej Rusijo in Angleško. Slednja se boji za svoj vpliv na Kitaj, za svojo trgovino in skuša prouzročiti vojno z Rusijo, da jo iztisne iz

Kitajske, vedoč, da je to mogoče samo sedaj, ko še ni dograjena sibirski železnica in ko mine več mesecev, predno spravi Rusija nekaj vojakov tja. Rusija in Angleška uvidevata, da se sedanje nasprotstvo ne da iz lepa poravnati in za to se na vso moč pripravljata za odločitev z orožjem.

Domače in razne novice.

(Ljubljanske občinske volitve.) Nemškutarji so se letos v zvezi s socijalnimi demokrati udeležili obč. volitev. Postavili so svoje kandidate v vseh treh razredih in ž njimi popolnoma propadli. — Slovenski kandidati so bili izvoljeni z ogromno večino glasov. Slovenski stranki sta skupno nastopili in tako obvarovali Ljubljani nje slovenski značaj. Nemci bi postali kmalu ponižni, ako bi Slovenci bili toli pametni, da bi kupovali samo pri Slovencih in bi Nemcem ne dali ničesar zaslужiti.

(Konsumna društva.) V Trnovem pri Il. Bistrici, v tuhinjski dolini pri Kamniku in v Dolu se snujejo konsumna društva. Ta društva snujejo najodličnejši pristaši katoliškonarodne stranke, vzlic temu, da bi se po spravi pogodbi ne smela snovati taka društva brez privoljenja narodne stranke. To očitno kršenje sprave pogodbe je v vseh narodnih krogih obudilo največje ogorčenje.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) je izredno požrtovalni rodoljub g. veletržec Iv. Perdan do sedaj daroval 1000 gld. povodom svoje kupčije z vžigalicami „Družbe sv. Cirila in Metoda“. Bode naj torej tudi v prihodnje priporočen vsem slovenskim krogom.

(Kava družbe sv. Cirila in Metoda.) je pred 14 dnevi izšla. Zaloga na drobno in debelo je pri Iv. Jebačinu, trgovcu v Ljubljani. — Slovenke! Zahtevajte v vseh prodajalnicah le to izbornu domačo kavo!

(Efektna loterija mesta ljubljanskega.) Kakor znano, dovolil je presvetli cesar vsled potresa toli prizadetemu mestu ljubljanskemu prireditvev efektne loterije, katera je založena z 2700 glavnimi in postranskimi dobitki v vrednosti 100.000 kron. Prvi glavni dobitok v znesku 50.000 kron izplačal se bode, ako bo lastnik dotične srečke to zahteval, v gotovini v zlatu. Čisti dohodek efektne loterije namenjen je zakladu za regulacijo ljubljanskega mesta. Z oziron na občekoristno svrhu te loterije in na nizko ceno srečk nadejati se je živahne udeležbe vseh slojev našega prebivalstva. Srečke dobivajo se po kroni (po 50 krajcarjev) v vseh tobačnih trafikah, loterijah in menjalnicah. Javno zrebanje se bode vršilo nepreklicno dne 4. oktobra t. l.

(Doklada za hrabrostne svetinje.) Presvetli cesar je odredil, da se vsem dosedanjim lastnikom zlatih ali srebrnih hrabrostnih svetinj prve vrste s 1. januarjem leta 1898. pričenski, svetinjska doklada podeli do smrti. Ker pa ni nikake razvidnice o upravičencih, priznala in izplačevala se bode svetinjska doklada le onim, ki pismono ali ustno prosijo za to. Prosilec mora dokazati upravičenost ter prošnji priložiti zanesljivo potrdilo, da ni morebiti vsled kazenske razsodbe izgubil pravice do hrabrostne svetinje.

(Volita.) Umrta gospa Ana Knez v Spodnji Šiški je volila v svoji oporoki 1000 gld. za jedno ustanovo ubožnega zaklada občine Spodnja Šiška s tem določilom,

da naj se vsakoletne obresti od ustanovne razdele na sv. Ane dan mej najbolj potrebne reveže v Spodnji Šiški. Poleg tega je volila družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, čitalnici in gasilnemu društvu v Spodnji Šiški po 100 gld.

(Lokalni vlak mej Ljubljano in Lesce) prične zopet s 1. majem voziti. Iz Lesce so odpelje ta vlak zjutraj ob 6 uri 20 minut in dojde v Ljubljano na južni kolodvor ob 7 uri 55 minut. Odpelje se vlak iz Ljubljane o 7 uri 15 minut zvečer in dojde v Lesce ob 8 uri 50 minut zvečer.

(Požar) je vpepelil dne 15. aprila mizarju Francetu Čehu na Karolinski zemlji delavnico z vsem orodjem. Delavnica je bila lesena. Škode je 800 gld. Pogorelec je bil zavarovan. Ljubljanski gasilci so ogenj omejili.

(Umrla) je v Kamniku dne 18. aprila gospa Julijana Močnik, rojena Debevc, so-proga odličnega rodoljuba, bivšega župana, lekarnarja in posestnika g. Močnika.

(Pokopali) so minolo sredo v Cerkljah pri Kranju mnogoletnega župana g. Vavkena. Lahka mu zemljica!

(Vipavska in vrhniška železnica.) Z zgradbo obeh železnic se prične v kratkem. Dela za vrhniško železnico so se od-dala stavbeniku g. Filipu Zupančiču v Ljubljani. Z zaznamovanjem tira pri vipavski železnici so pričeli inženirji že 14. m. m. V Gorici bo stal kolodvor južno od sedanjega in železnica se zavije potem sredi polja proti Biljam, od tam pa pojde skoz in skoz za Vipavo navzgor do Ustij ob kranjski meji, kjer se obrne nekoliko nazaj proti Putrihom blizu Ajdovščine. Vipavska železnica bo le 30,2 km dolga in imela naslednje postaje: Bilje, Dornberg, Sela-Fužine, Kamenje-Kodrovo, Žabje, Ustje, Ajdovščina. Pri Dornbergu bo treba mostu čez Vipavščico, pri Rojcih pa 300 m dolg predor.

(Mestna hranilnica v Kamniku.) Obč. zastop kamniški je sklenil ustanoviti v proslavo petdesetletnice vladanja cesarja Franca Josipa mestno hranilnico.

(Mestna hranilnica v Radovljici.) V mesecu aprilu je 126 strank uložilo 45.642 gld. 22 kr., 76 strank vzdignilo 12.016 gld. 38 kr., 27 strankam se je izplačalo posojil 31.550 gld. Stanje vlog znaša 466.879 gld. 21½ kr., denarni promet 115.364 gld. 83 kr.

(Vodovod v Škofjiloki.) Škofjeločani so se jeli potegovati za zgradbo vodovoda. Mestni zbor je sklenil, da je v rešitev tega vprašanja pričeti z vsemi v to potrebnimi predeli. Voda naj bi se napeljala izpod Ljubnika ali Starega gradu. Z napravo vodovoda bi Škofjaloka v vsakem oziru mnogo pridobila.

(Vseučilišče v Ljubljani.) Črnomaljski mestni zastop je sklenil peticijo do poslanske zbornice, v kateri se povdarja živa potreba ustanovitve slovenskega vseučilišča v Ljubljani. — Slovenske občine storite jednako!

(Nesreča pri streljanju.) Na veliko nedeljo sta ponesrečila v Kropi kovača Janes Petrač in Jožef Dermota, ko sta streljala z možnarji. Smodnik se je vžgal pri nabijanju možnarja in poškodoval Petrača prav znatno, Dermoto pa manj. Petrač je moral v deželno bolnico. Pri streljanju ni nikoli dovolj pozornosti.

(Jubilejske ustanove.) Južnoštajerska hranilnica je sklenila iz čistega dobička prihodnjih let ustanoviti zaklad v znesku 15.000 gld. za tri dijaške ustanove pod

imenom Cesar Franc Jožefa I. jubilejske ustanove.

(Razgrajaci — gospodarji v Trstu.) Ko je tržaški škof Šterk odredil poleg laških in nemških tudi izvanredne misijonske pridige v slovenskem jeziku pri sv. Jakobu v Trstu, tedaj je stopil ves lahonski iredentarski Izrael tržaški po konci in se vrgel z vso togoto proti slovenskim propovedim, češ, škof hoče Trst posloveniti. Z mestnim zborom na čelu so poskusili vse, da preprečijo napovedane slovenske pridige. Župan je osebno protestoval pri škofu in mestni gospodje so vprizorili tudi protest 80 laških duhovnikov. Ker jim je več narodni fanatizem kakor vera, postavili so se ti duhovniki na komando židovstva proti svojemu škofu. Poskusili so zoperneži tudi tožiti škofa pri papeževem nunciju na Dunaji. Laški časopisi, „židovski“ in „katoliški“, so pa kar grmeli s strastnimi napadi na škofa. Mestni zbor je odtegnil stolni cerkvi tudi sodelovanje mestne godbe in pevskega zbora. Tem napadom se je naposled škof toliko udal, da je slovenske propovedi za nekoliko tednov odložil Seveda proti napovedi nemških, najmanje pa laških propovedi, se ni dvignil nobeden. Ko so se pa pretekle tedne pričele v cerkvi sv. Antona novega laške propovedi, tedaj je bil lahonski iredentizem in socijalni demokratizem pod vodstvom židovstva zopet ves pokonci. Josip Pasivich je razpravljal socijalno vprašanje in v svoji propovedi pobijal brezverstvo ter nevarne nauke socijalnih demokratov. Zbralo se je v cerkvi in pred cerkvijo nebrojno najete poulične sodrge, ki je propovednika motila v propovedovanju. Demonstrantje so vprizorili največje izgrede po mestu. S klici: Proč z jezuiti, proč s škofom so rjovelii sem ter tja po ulicah. Policija ni mogla več vzdržavati reda, prišli so na pomoč vojaki. Voliko demonstrantov so zoprlili in tekla je tudi kri. Izgredi so se ponavljali vsak večer. Mestni zbor, namesto da bi pomirovalno vplival, je v posebni seji protestoval proti škofovi odredbi, se zavzel za razgrojače in tako dal potuho fakinaži. Vladni zastopnik, ki je seji prisostvoval, ni nasprotoval sklepanju mestnih očetov. Vsakteri zahtevi mestnih gospodov vselej poslušna vlada ni mogla seveda tudi v tem slučaju drugače, nego da ustreže razljučenim mestnim gospodom. Posredovala je pri škofu in ta je preklical nadaljevanje laških, kakor tudi odredbo glede slovenskih in nemških propovedij. Vlada in cerkev sta kapitulirali pred poulično sodrgo in mestnim zborom. Katoliških propovedi ne bo, ker hočejo tako židje. Židovska laška iredenta je lahko vesela tega uspeha. Zaprečila ni le slovenskih, temveč sploh propovedi. Treba ji je le s silo nastopiti in vse se ji uda. Vspeh sile je pri nam pristopen le še Nemcem, ki so zadnji čas želi toli lepe vspehe na tem polju. Seveda s Slovani je druga. Ti se morajo pokoriti. Zares čudno to, v Trstu, na Dunaju, Gradci itd. demonstrantje z uspehom nastopajo proti vladi in cerkvi, a v Ljubljani niso imele demonstracije najmanjšega uspeha niti proti piclemu „tucatu“ nezrelim našemljenim pobov.

(Grozovitež.) Malovreden Ivan Cergolj iz Rocola pri Trstu, ki je svojemu očetu že obilo zlega prizadjal, je hotel tega na veliko soboto na grozen način umoriti. Priplazil se je skrivaj v očetovo spalnico, privezal očeta z vrvjo na posteljo, potem pa polil posteljo s petrolejem in jo vžgal. Očetu se je s silo posrečilo rešiti se. Nič

vredni sin je to storil svojemu očetu, ker mu ni hotel več denarja dajati.

(Grof Dragotin Khuen-Hedervary ban hrvatski — slepar) Pred nekaterimi dnevi se je izvršila pred gjursko poroto obravnava proti g. Juriju Ertlu, katerega sta grof Khuen in ravnatelj njegovega posestva, Iv. Möller, tožila opravljanja in žaljenja časti. Ertl je vzel namreč v zakup grofovo posestvo z znatno zakupnino, katere pa ni mogel plačati, ker se mu je pri sklepanju pogodbe o svojstvih oziroma o nedostatkih posestva nalašč napačno poročalo. To sleparenje pa je Ertl razkril v brošurah in v javnih člankih, v katerih je dokazal, da je s Khuenovim posestvom vsled rednih povodenj, radi močvirja in vlage izgubil ves svoj imetek, t. j. 50.000 gl., kateri so prešli v žep bana. Ertl je v jedni brošuri tudi zapisal: „Ivana Möllera zajedno sa grofom držim i proglašujem prostim varalicama“. Vsled tožbe je prišel Ertl pred poroto, kjer je sijajno dokazal, da sta ga ban in njegov oskrbnik vedoma in hotoma osleparila ter si krivično prisvojila zakupnino, hkratu pa gmotno upropastila najemnika. Vladni listi so molčali o gjurski razsodbi, ki je proglasila Ertla svobodnim ter s tem potrdila javno Ertlovo izjavo. Potem pa so skušali vso stvar pomanjšati z lažjo, da je dal Ertlov odvetnik banu zadoščenje. Toda odvetnik Polony Geza je tudi to trditev nemudoma ovrgel. — Opozicijski deželni poslanec dr. Franko Potočnjak je presadil to prozaično cvetko iz vrta banovega na politično polje in objavil v zagrebškem listu „Narodna Misao“ odprto pismo proti njemu. Potočnjak ostro prijema bana — sleparja — v tem pismu in ga pozivlje, da izvaja konsekvence iz tega.

(Elementarna nezgoda.) V Libohovcih pri Hebu na Češkem so veliki usadi podrli 39 hiš, mej temi župnišče in šolo. Nad 200 ljudij je zgubilo zavetišča. Usadi so pridri s tako močjo, da so odnesli nekatere stvari do 20 m daleč. Strokovnjaki so se izrekli, da je nesreča nastala vsled podzemskih voda in so se izjavili, da je obnovitev takih nezgod nemogoča. Vender pa se zdaj bavijo z načrtom, kako v prihodnje onemogočiti jednake nezgode. Cesar je podaril za ponesrečence 2000 gld., država pa je takoj nakazala 5000 gld. podpore.

(Zaradi jedne krone.) V Zaluzi blizu Janova v Galiciji je prosil neki delavec gostilničarja Schildhaua, naj mu posodi jedno krono. Ker ta ni tega storil, zažgal mu je delavec hišo. Zgoreli sta tudi dve gostilničarjevi hčeri. Mož in žena sta tako opečena, da ne okrevata več.

(Čudna beračica.) V Curihu na Švicarskem je preiskalo sodišče stanovanje neke beračice, ki je bila zatožena nepoštenega beračenja. Neverojetno je, kolike množine živil, obleke in družega blaga se je tukaj našlo. Sodna komisija je našla v sobi, ki je bila skoro vsa natlačena s temi predmeti, tako da je bil samo pristop do postelje prost, nič manj kot 348 velikih in 1109 majhnih kosov kruha, 294 kosov potvice, 140 klobas, 177 kosov mesa, dalje velike množine sadja, riža, kave itd. Od obleke se je našlo 219 jopičev, 300 predpasnikov, 170 vratnih rut, 45 parov čevljev, 536 parov nogovic itd. Poleg tega se je našlo še 150 frankov denarja. Pred sodiščem je beračica izjavila, da je le hranila za stare dni.

Nekaj števil o tobaku. Iz izvestij finančnega ministerstva iz leta 1897 je pozveto o napravi in porabi tobaka v Cislitvanski Avstriji, francoski in in italijanski državi sledeče:

Cislitvanija šteje 24 milijonov prebivalcev. V tobačni fabrikaciji je v njej 35.164 delavcev v rabi, na leto ti 319.687 meterskih stotov tobačnih fabrikatov (cigar, tobak za cigarete, tobak za noš in pipe) napravijo. Italija: 30 milijonov prebivalcev, ima 14.383 delavcev in izdeluje 181.939 meterskih stotov tobačnih fabrikatov. Francoska šteje 38 milijonov prebivalcev, ima 15.756 tobačnih delavcev, izdeluje pa

361.511 meterskih stotov tobačnih produktov. V cislitsvanski Avstriji je 28, v Italiji 16, na Francoskem 21 tobačnih tovarn. V Avstriji napravi jeden delavec na leto 904, v Italiji 1265, na Francoskem 2294 kilogramov tobačnih fabrikatov. Torej spretnejše mašine in spretnejši delavci v teh slednjih državah. Tobaka za nosove se na Francoskem največ porabi: 52.106 meterskih stotov. Tobaka za pipe in cigarete se tam porabi 267.800 meterskih stotov in 728 milijonov cigar (t. j. 29.141 meterskih stotov). V Avstriji tostran Litve se porabi na leto 16.138 meterskih stotov tobaka za nos, 231.137 meterskih stotov tobaka za pipe in cigarete in 1128 milijonov komadov cigar — (53.892 meterskih stotov). Najcenejše in najboljše kadimo v Avstriji; na Madjarskem, v Bosni in Hercagovini se sme tobak pridelati. V Bosni plačuje država za meterski stot tobaka 51 gld. 34 kr. To pa zaradi tega, da se tamošnje ljudstvo lože sprijazni z avstrijsko državo. Drugod plačuje 29 gld.

Cislajtanska Avstrija dobi za tobak na leto okroglih 92 milijonov goldinarjev. Francoska 182 milijonov goldinarjev, Italija 90 milijonov goldinarjev. Prva potrosi zanj okoli 29 milijonov, druga 34 milijonov in tretja 17 milijonov.

Veliki profiti! V „Dolenjskih Novicah“ je belokranjski domačin, ki v Bosni živi, misel izprožil, da bi se na Belokranjskem tobak prideloval. Zemlja, obnebeje Belekrajine je baje za pridelovanje tobaka po njegovem mnenju prikladna. To bi deželici, ki je svoje trtje zgubilo in se le težko zopet prerivlje do novega, bila velika dobrota. Ta pridelek bi povzdignil te krasne plodovite kraje, kakor je saditev hmelja savinjsko dolino na Spodnjem Štajerskem povzdignil do dobrih kmetij. Ali mi Kranjci nismo Bosnjaki! Brez državnega dovoljenja sme naš človek le par tobačnih trt saditi.

Tržne cene v Ljubljani

4. maja 1898.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	14	—	Špeh povojen, kgr.	—	68
Rež, „	9	50	Surovo maslo, „	—	84
Ječmen, „	8	—	Jajce, jedno . . .	—	2
Oves, „	7	80	Mleko, liter . . .	—	10
Ajda, „	10	—	Goveje meso kgr.	—	64
Proso, „	8	50	Telečje „	—	62
Koruza, „	7	50	Svinjsko „	—	68
Krompir, „	3	80	Koštrunovo „	—	40
Leča, „	12	—	Piščanec . . .	—	45
Grah, „	14	—	Golob . . .	—	18
Fižol „	10	—	Seno, 100 kilo . .	—	178
Maslo, kgr.	—	94	Slama, „	—	160
Mast, „	—	70	Drva trda, 4 metr.	—	630
Špeh svež, „	—	66	„ mehka, 4 „	—	440

Loterijske srečke.

Gradeo, 30. aprila.	59,	4,	86,	29,	44.
Linc, 23. aprila.	57,	4,	86,	29,	90.
Brno, 4. maja.	56,	24,	21,	18,	30.
Dunaj, 16. aprila.	64,	11,	51,	4,	83.
Trst, 23. aprila.	79,	22,	90,	62,	84.
Praga, 27. aprila.	2,	44,	83,	46,	39.

Cukerin

350krat sladkejši od cukra, kos 2 kr.

Cukerin

180krat sladkejši od cukra, kos 1½ kr.

Cukerin

v malih pastilkah, kos 1 kr.

Pošiljam najmanje 100 kosov proti povzetju.

Jindřich Vojtěch,
Nusle-Praga.

Trgovcem velik rabat.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cena od 5 kilogramov naprej

Filip Weil

velika trgovina z lasmi

v Spodnjem Kralovu na Češkem.

P. n. čitatelje te anonce opomnim, naj opozore na mojo adresu zbiralce zmešanih las.

Prodaja vina.

Imam v kleti prietno istereko črno in belo vino od 16 do 25 kr. liter, postavljeno na kolodvor državne železnice Dignano. Mali vzorčki se ne pošiljajo.

A. M. Pujman, Dignano, Istra.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid
navadno opeko za zid

ponujata
po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Najnižje cene

Največji izbor

Preobleke. Popravila.

Skrbno izdelovane

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg 15

Stolisocero

druzin vsak dan

posebno

rado pije

Zivija!

Kathreiner-Kneippovo sladno kavo

Prosta zdravju škodljivih snovi bobava kava ima edino Kathreiner-Kneippova sladna kava te dišavo in prijetni okus. Ker pospešuje tok in je lahko prebavljiva, se Kathreiner-Kneippova sladna kava izkazuje že leta jednako dobro za odrasle in otroke. Z ozirom na zdravje in varčnost bi prista „Kathreinerjeve“ kave ne smelo nedostajati v nobenem gospodinjstvu.

Svari se pred ničvrednimi ponaredbami.